

2. Національний звіт за 2017 рік щодо наркотичної ситуації в Україні (за даними 2016 року). Поглиблений огляд наркоситуації в Україні». URL: <http://www.ummcda.org.ua>.

3. Наскільки поширена наркоманія в Україні? 27 квітня 2016. URL: <http://news24.if.ua/2016/04/27/naskilki-poshirena-narkomaniya-v-ukra%D1%97ni/>.

4. Про Національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 року N 580-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/580-16/print1446470092906691>.

5. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення. Генеральна прокуратура України. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820.

6. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Закон України від 01.12.1994 № 264/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80>.

7. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції. Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/mvs-ukrajini-nakazi/nakaz-mvs-ukrajini-vid-28072017-650-pro321802.html>.

8. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Наказ МВС України від 04.11.2003 № 1303/203. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/mvs-ukrajini-nakazi/nakaz-mvs-ukrajini-vid-04112003-1303-203-pro-273248.html>.

9. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044.

Безуглий Леонід Анатолійович,

доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ;

Таргонська Наталія Анатоліївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У дослідженні приділено увагу імплементації зарубіжного досвіду у вітчизняну практику запобігання корупції. Проаналізовано різноманітні зарубіжні державні антикорупційні програми. Виокремлено найважливіший комплекс принципів запобігання корупції, який має усі підстави бути застосованим в Україні.

Ключові слова: корупція, запобігання корупції, імплементація, міжнародний досвід, антикорупційна політика, антикорупційне законодавство.

Summary. The research focuses on the implementation of foreign experience in domestic corruption prevention practice. Different foreign anti-corruption programs have been analyzed. The most important set of principles for preventing corruption, which has all grounds for application in Ukraine, is highlighted.

Keywords: corruption, corruption prevention, implementation, international experience, anti-corruption policy, anti-corruption legislation.

Для міжнародної спільноти проблема запобігання корупції продовжує залишатися однією з найактуальніших. Об'єктивні фактори її розвитку свідчать про те, що корупція створює суттєву небезпеку для життєдіяльності багатьох країн світу, і на сьогодні масштаби її поширення становлять загрозу для національної безпеки будь-якої країни. Тому на сучасному етапі розвитку, коли відбуваються кардинальні зміни у міжнародному політичному та суспільному житті, змінилися погляди і на проблему протидії корупції. Завдання боротьби з корупцією розглядаються нині як загальнодержавні та пріоритетні.

Визначення пріоритетів державної антикорупційної політики, імплементація базових антикорупційних актів слугують основою для успішної розбудови країни і становлення правової держави. Зазначене неможливе без належного експертного супроводження, урахування міжнародних рекомендацій з одночасною трансформацією свідомості посадовців різного рівня та громадян [1, с. 71].

Аналіз відкритих джерел інформації, що ілюструють стан запобігання корупції у секторі безпеки за кордоном, свідчить про наявність достатньо ефективно функціонуючих механізмів, які обмежують корупційні ризики до рівня, на якому вони не становлять серйозної загрози для національної безпеки держави. У сучасних демократичних суспільствах вже започатковано і ефективно функціонує певна система заходів боротьби з корупцією у секторі безпеки, яка побудована на невідворотності відповідальності за вчинення будь-яких корупційних злочинів незважаючи на час і персоналії. Для нас особливого значення набуває досвід країн, які, реалізувавши антикорупційні програми, досягли необхідних позитивних результатів і заклали основи сталого суспільно-політичного розвитку (зокрема, й у контексті забезпечення національної безпеки).

Проведений аналіз показує, що переважна більшість державних антикорупційних програм розвинутих країн у секторі безпеки ґрунтуються на загальноприйнятих міжнародно-правових документах, які визначають основні підходи щодо боротьби з корупцією. В ЄС контроль за реалізацією правових актів у сфері запобігання корупції покладено на спеціальний загальноєвропейський орган ЄС – GRECO

(The Group of States against Corruption – «Група держав проти корупції») – орган Ради Європи з антикорупційного моніторингу [2].

Аналіз міжнародних правових актів з питань антикорупційної боротьби та передових світових практик дозволяє виокремити найважливіший комплекс принципів запобігання корупції, який має усі підстави бути застосованим в Україні:

- високий патріотизм та професіоналізм керівників усіх ланок, які виявляються, зокрема, в їхній діяльності виключно в інтересах суспільства, а не окремих олігархічних кланів і в умовах максимально допустимої відкритості;

- прозорість та підзвітність структур органів державної влади суспільству через вільний доступ громадських організацій до процесу прийняття і виконання управлінських рішень;

- реальне забезпечення прав та захисту приватної власності (яка отримана легальним шляхом) як запорука від рейдерських захоплень, незаконних платежів, хабарів тощо;

- невідворотність відповідальності за вчинення корупційних дій, незважаючи на час, що минув та персоналії;

- посилений контроль держави і суспільства за діяльністю осіб, що працюють у державному секторі, одним з механізмів якого є публічне оприлюднення декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру державними службовцями, народними депутатами України та іншими суб'єктами владних повноважень;

- необхідність захисту свідків у кримінальних та цивільних провадженнях проти корупціонерів [2].

Сьогодні світова співдружність розглядає корупцію як одну із найбільших загроз суспільного життя. Міжнародна співпраця у запобіганні корупції здійснюється на двох рівнях: на рівні світових організацій та на рівні держав-учасниць. Також значна увага приділяється правотворчій діяльності, що передбачає, по-перше, розробку міжнародних актів, які повинні стати основою для національного законодавства щодо запобігання корупції; по-друге, удосконалення національного законодавства держав-учасниць.

Сучасна закордонна практика запобігання корупції свідчить, що у багатьох європейських країнах законодавець поступово стає на шлях відмови від суто репресивних методів запобігання цьому явищу. Однією з основних ідей у міжнародній діяльності запобігання корупції є розробка ефективного механізму унеможливлення корупційних діянь. Законодавець усе частіше зосереджується на питанні співвідношення адміністративно-правових та кримінально-правових засобів запобігання корупційним проявам.

При розробці та удосконаленні українського антикорупційного законодавства, безумовно, слід враховувати вимоги міжнародних правових актів, насамперед, ратифікованих Україною. Серед найбільш важливих таких документів слід назвати останню «Конвенцію ООН

проти корупції» [3], якою державам-учасникам рекомендується: заохочувати невідкупність, чесність і відповідальність своїх публічних посадових осіб відповідно до основних принципів своєї правової системи; застосовувати у рамках своїх інституціональних і правових систем кодекси чи стандарти поведінки посадових осіб для правильного, сумлінного і належного виконання публічних функцій; розглядати, відповідно до основних принципів свого внутрішнього законодавства, можливість встановлення заходів і систем, що сприяють тому, щоб публічні посадові особи повідомляли відповідним органам про корупційні дії, про які їм стало відомо при виконанні ними своїх функцій; у належних випадках і відповідно до основних принципів свого внутрішнього законодавства, встановлювати міри і системи, що зобов'язують публічних посадових осіб представляти відповідним органам декларації, серед іншого, про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи і про істотні дарунки чи вигоди, у зв'язку з якими виникає колізія інтересів відносно їхніх функцій у ролі публічних посадових осіб [4].

Аналіз досвіду запобігання корупції у різних країнах світу свідчить про використання ними різних методів і засобів. Незважаючи на це, всі вони дають позитивний ефект, який полягає у зменшенні (мінімізації) рівня корупції. Не варто сподіватися, що повне копіювання будь-якого досвіду стане панацеєю для України. Нашій державі необхідно розробляти власний механізм запобігання, що відповідає національним особливостям та традиціям.

Дієва антикорупційна стратегія повинна бути логічно вибудованою цілісною системою, яка складається із взаємозалежних елементів, серед яких, насамперед: ефективне антикорупційне законодавство; автономний (незалежний) спеціальний державний орган по боротьбі з корупцією; сталий економічний розвиток країни; нетерпимість корупції з боку населення держави, залучення його до участі у реалізації державної антикорупційної політики.

За висновками експертів, в Україні найвищий рівень корупції спостерігається у сферах діяльності, пов'язаних з державними закупівлями, ліцензуванням, квотуванням, бюджетними трансфертами тощо [5]. У зв'язку із цим, особливої актуальності набувають питання постійного антикорупційного моніторингу найуразливіших у цьому плані ділянок сектору безпеки, а також запровадження якісно нової системи відбору та розстановки кадрів.

Досвід розвинених країн показує, що антикорупційне законодавство повинно передбачати найсуворіші покарання за корупційні злочини – максимально великі штрафи і терміни ув'язнення, заборону професійної діяльності на майбутнє, позбавлення пенсії та соціальних пільг тощо. При цьому, відповідальність за вчинення корупційних діянь є невідворотною і не має строку давності. Конфіскація коштів та майна, набутих злочинним шляхом, відбувається незалежно від їхнього кінцевого власника. Максимально широке оприлюднення, прозорість та комп'ютеризація

окремих процесів прийняття управлінських рішень у секторі безпеки (насамперед, щодо бюджетного планування, державних закупівель, аудиту, добору, атестації та призначення керівних кадрів) дозволить вивести їх із зони корупційних ризиків, а також позитивно позначиться на загальному іміджі державних органів. Професійне навчання фахівців (військовослужбовців та службовців) органів державної влади слід розглядати як обов'язкову передумову поширення в державних структурах ідеології патріотизму, морально-етичної поведінки, несприйняття корупції.

Список використаних джерел

1. Ільенок Т. В. Боротьба з корупцією: міжнародний досвід. *Юридична наука*. 2013. № 2. С. 71–77.
2. Міжнародний досвід боротьби з корупцією в секторі безпеки: висновки для України: аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2017. URL: http://www.niss.gov.ua/articles/1848/#_ftnref11.
3. Конвенція ООН проти корупції від 31 жовт. 2003 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
4. Сінчук О. Конвенція ООН проти корупції: правовий базис запобігання та протидії корупції в Україні. *Юстиніан*. 2009. № 11. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3342>. – Заголовок з екрану.
5. Хмара О. Про що сигналізують Україні нові дані Індексу корупції від Transparency International? *Апостроф*. 2014. 4 груд. URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/politics/2014-12-04/pro-scho-signalzuyut-ukran-nov-dan-ndeksu-korupts-vd-transparency-international/894>.

Кротюк Андрій Миколайович,

завідувач Житомирського відділення навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглядаються актуальні питання які пов'язані з дослідженням кримінологічної характеристики корупції в Україні, визначаються сучасні тенденції даного виду злочинності, а також окреслюються ключові найбільш дієві заходи запобігання.

Ключові слова: злочинність, корупція, заходи запобігання, причини і умови.

Summary. The urgent issues related to the study of the criminological characteristics of corruption in Ukraine are considered, current trends in this type of crime are determined, and key most effective prevention measures are outlined.

Keywords: crime, corruption, preventive measures, causes and conditions.